

MØTEBOK**Høyring - Storbergetutvalet sin rapport - finansiering av private barnehagar**

Utval sak	Utval	Møtedato
37/21	Utval for Oppvekst og omsorg	15.09.2021
61/21	Formannskapet	22.09.2021

Vedlegg:

- 1 Rapport - finansiering av private barnehager
- 2 KS - Notat høyring Storberget-utvalget
- 3 PBL - Innspill til kommunens høyringssvar om Storberget-utvalget

Bakgrunn:

Etter oppdrag frå Stortingets fleirtal ved handsaminga av statsbudsjettet for 2021 sette regjeringa vinteren 2021 ned eit partssamansett utval for å utgreia finansieringa av private barnehagar. Utvalet leverte i juni rapporten «Du er henta!», som no er sendt på [høyring](#) med frist 1. oktober 2021.

Utvalet har delt seg i et fleirtal og et mindretal som legg fram kvar sin modell for korleis sektoren bør finansierast i framtida. KS dannar saman med Virke, Utdanningsforbundet, Fagforbundet og utvalet sin leiar Knut Storberget eit fleirtal som kjem med framlegg om ein «lokal samhandlingsmodell». PBL – Private barnehagars Landsforbund utgjer mindretalet aleine, som legg fram ein «kvalitets- og samhandlingsmodell»

Private barnehagar sine driftsinntekter utgjer no om lag 26 milliardar kroner, der 22 milliardar kroner kjem frå kommunale driftstilskot i samsvar med gjeldande regelverk. Like i overkant av 50 pst av alle barnehagebarn har plass i ein privat barnehage. Driftstilskotet vert berekna i kvar kommune basert på gjennomsnittlege ordinære driftsutgifter per heiltidsplass i tilsvarende kommunale ordinære barnehagar. Enkelte kostnader vert haldne utanfor beregninga og vert kompensert særskilt (kapitaltilskot, pensjons- og administrasjonspåslag). Løns- og prisvekst vert justert med kommunal deflator, sidan satsane vert basert på to år gamle rekneskap. Beregninga skal sikra likeverdige økonomiske vilkår for private og kommunale barnehagar i same kommune. Kommunar som ikkje har kommunale barnehagar, brukar ein nasjonalt fastsett sats.

Forankring i planar/mål:

Kommuneplanen sin samfunnsdel 2020-2040, for barn og unge s. 8 – 17
Økonomiplan 2021 – 2024
Barnehageplan 2020 - 2030

Saksopplysningar:**Lokal samhandlingsmodell (fleirtalsframlegget)**

Følgjande er dei viktigaste elementa i framlagt modell som vil vera nytt samanlikna med gjeldande regelverk for finansiering av private barnehagar:

- Mogeleg å fastsetja lokal forskrift for fastsetjing av kommunale driftstilskot, for eksempel mogeleg å utarbeida satsar for fleire år, eller velja ein nasjonalt fastsett sats.
- Mogeleg å innføra vilkår for tilskot til private barnehagar, for eksempel lokale krav til bemanning og utdanning, opningstider, deltaking i heilskapelege satsingar, og plikt til å ta opp barn med lovfesta rett til plass.

- Krav om samtidig finansiering av lokale satsingar, som korrigerer for ulempen med at tilskot vert fastsett med to år gamle rekneskap.
- Mogeleg å inkludera private barnehagar i kommunane si samla kapasitetsstyring, basert på lokale behov.
- Mogeleg å gje eit lokalt berekna grunntilskot per barnehage, korrigera for smådriftsulempen og omfordela tilskot til dei minste barnehagane.
- Forenkla reglane for kapitaltilskot, gjeninnføra ein nasjonalt fastsett sats uavhengig av byggeår, eller lokal satsberekning.
- Innføra kostnadsdekning av dokumenterte pensjonskostnader til private barnehagar, til erstatning for dagens prosentpåslag, som er likt for alle private barnehagar.

Kvalitets- og mangfaldmodell (mindretalsframlegget)

Følgjande er dei viktigaste elementa i framlagt modell som vil vera nytt, samanlikna med gjeldande regelverk for finansiering av private barnehagar:

- Nasjonalt fastsett grunntilskot til private barnehagar som er likt i alle kommunar. Grunntilskotet vert berekna ut frå gjennomsnittskostnader i kommunale barnehagar i heile landet. Kostnader til drift og vedlikehald av bygg og dei minste kommunale barnehagane vert haldne utanfor.
- Arealtilskot erstattar kapitaltilskot, og satsen tek utgangspunkt i standard byggekostnader i oppføringsåret og kostnader for drift og vedlikehald.
- Pensjonsdekning på 13 prosent vert vidareført, med separate komponentar for alderspensjon (11 prosent) og AFP (2 prosent). Dokumenterte kostnader over sjablong vert dekkja etter rekning. Avkorting av tilskot/eller kostnadsdekning for barnehagar som ikkje kan dokumentera ordningar på nivå med bransjestandard.
- Høgare tilskot for dei minste barnehagane, der smådriftsulempen vert kompensert med eige administrasjonspåslag for små barnehagar ut over standardsatsen på 4,3 pst.
- Mogeleg å innføre lokale krav. Kommunen kan gå ut over nasjonale minimumskrav og stilla vilkår om innløyising av desse for fullt tilskot. Nasjonale og lokale krav skal finansierast samtidig i kommunale og private barnehagar.

Vurdering:

Den grunnleggjande forskjellen mellom modellane er kvar grunnlaget for tilskot vert henta frå og kven som har styring med tilskotsnivået til private barnehagar. **I «lokal samhandlingsmodell» vert prinsippet om likeverdig handsaming av barnehagar i same kommune vidareført. I «kvalitets- og mangfaldsmodellen» er det nasjonale gjennomsnittskostnader og berekningar som gjev størrelsen på alle tilskotselementa. Sjølv om fleire av ordlydane i modellane liknar, er det likevel store ulikskapar i komponentane ut frå om desse vert berekna og vert fastsette nasjonalt eller lokalt.**

Ulikskapane mellom dei to modellane er knytt til vektlegginga av kommunane sitt sjølvstende og behov som lokal barnehagemynde (barnehage- og budsjettmynde) mot vektlegginga av private barnehagars behov for langsiktig sikre og betre økonomiske rammebetingelsar.

Administrasjonen vil også vise til ny kommunelov § 2-2

§ 2-2. Prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til det kommunale og fylkeskommunale selvstyret

Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål.

Offentlige oppgaver bør fortrinnsvis legges til det forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne.

Innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk bør kommuner og fylkeskommuner ha frie inntekter som gir økonomisk handlingsrom.

Faglege vurderingar:

Fitjar kommune har eit nært og godt samarbeid med alle dei private barnehagane. I Fitjar er det 1 kommunal og 4 private barnehagar. Kommunen ynskjer eit mangfald av ulike barnehagar i bygda der den kommunale og dei private barnehagane utfyller kvarandre. Dette er omtala i barnehageplanen for 2020 – 2030.

«Lokal samhandlingsmodell» gje lokal styring av tilskota til dei private barnehagane. Dette vert sett på som ein fordel for kommunen. Det viktig å få fram at intensjonen ikkje er å redusera utgiftene til dei private barnehagane, men kunna gje ei rettviss fordeling. Det er framleis drifta i den kommunale barnehagen som vil danna grunnlaget for tilskotet til dei private barnehagane. Slik kan kommunen sjølv ha kontroll på dei samla kostandane i barnehagesektoren. Modellen vil kunna gje rom for ei differensiering etter utvalde kriterier.

Kommunane har anledning til å stilla vilkår for tildeling av tilskot. Slik kan dei forplikta private barnehagar til å delta på heilskaplege satsingar, prioritera barn med rett til plass og følgja lokalt forankra bemannings- og utdanningskrav. Kravet om samtidig finansiering av lokale satsingar gir også større balanse mellom kommunale kostnader og kostnadane i den enkelte private barnehage.

Modellen, slik den er lagt opp til i denne nasjonale utgreiinga, vil påføra kommunane noko meir forvaltningsarbeid. Nye pålagte arbeidsoppgåver for kommunane må kompensert vi inntektssystemet til kommunane.

«Kvalitet og mangfaldsmodellen» vil gje frå seg delar av det lokalpolitiske handlingsrommet. Kommunen får begrensa mogelegheit til å styra utgiftene til barnehagesektoren i eigen kommune. Nasjonalt grunntilskot vil kunna føra til at dei private barnehagane får betre rammevilkår enn den kommunale barnehagen. Modellen vil auka kostnadane til barnehagesektoren i Fitjar, då vår kommune har ei nøktern drift av kommunal barnhage. Ei endring i tråd med denne modellen må fullfinansierast overfor kommunane via inntektssystemet.

Mekanismane i *kvalitets- og mangfaldsmodellen* vil gje jevnare finansiering og jevnare marginar for private barnehagar.

Folkehelse:

Ikkje aktuelt i denne saka

Klima/miljø:

Ikkje aktuelt i denne saka

Økonomi og forankring i økonomiplanen:

Dagens ordning med likeverdig behandling av barnehagane i same kommune er vidareført som økonomisk ramme i økonomiplanperioden 2021 - 2024

Framlegg til vedtak:

Utval for oppvekst og omsorg ber Formannskapet fatta slikt vedtak som :

Høyringsuttale til Storbergutvalet sin rapport - finansiering av private barnehagar

- Av dei to modellane som er lagt fram støttar Fitjar kommune «Lokal samhandlingsmodell» som sikrar kommunal styring av tilskotssatsane til dei private barnehagane.
- Fitjar kommune har behov for føreseielege rammer for totalbudsjett til barnehagesektoren og slik kommunalt driftstilskot til dei private barnehagane.
- I den vidare arbeidet med rapporten sine endelege konklusjonar er det viktig å få fram tydelege kriterier som bør gå inn i tilpassinga til dagens forskrift, eller ved fastsetjing av lokal forskrift for tildeling av tilskot.

- Det må koma tydelegare fram at samspelet mellom barnehagemynde og barnehageeigar må styrkast i høve kvalitetsutvikling, personale(bemanning og utdanningskrav) og dei økonomiske rammene.
- Modellen vil slik me ser det føra til administrativt meirarbeid noko som ikkje kjem godt nok fram i høyringa. Nye oppgåver til kommunane må finansierast gjennom inntektssystemet.

Saksprotokoll i Utval for Oppvekst og omsorg - 15.09.2021

Behandling:

Etatsjef oppvekst og kultur, John Karsten Raunholm, orienterte om saka i møtet.

Vedtak:

Samrøystes tilråding til formannskapet

Høyringsuttale til Storbergutvalet sin rapport - finansiering av private barnehagar

- Av dei to modellane som er lagt fram støttar Fitjar kommune «Lokal samhandlingsmodell» som sikrar kommunal styring av tilskotssatsane til dei private barnehagane.
- Fitjar kommune har behov for føreseielege rammer for totalbudsjett til barnehagesektoren og slik kommunalt driftstilskot til dei private barnehagane.
- I den vidare arbeidet med rapporten sine endelege konklusjonar er det viktig å få fram tydelege kriterier som bør gå inn i tilpassinga til dagens forskrift, eller ved fastsetjing av lokal forskrift for tildeling av tilskot.
- Det må koma tydelegare fram at samspelet mellom barnehagemynde og barnehageeigar må styrkast i høve kvalitetsutvikling, personale (bemanning og utdanningskrav) og dei økonomiske rammene.
- Modellen vil slik me ser det føra til administrativt meirarbeid noko som ikkje kjem godt nok fram i høyringa. Nye oppgåver til kommunane må finansierast gjennom inntektssystemet.

Saksprotokoll i Formannskapet - 22.09.2021

Behandling:

Framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak:

Høyringsuttale til Storbergutvalet sin rapport - finansiering av private barnehagar

- Av dei to modellane som er lagt fram støttar Fitjar kommune «Lokal samhandlingsmodell» som sikrar kommunal styring av tilskotssatsane til dei private barnehagane.
- Fitjar kommune har behov for føreseielege rammer for totalbudsjett til barnehagesektoren og slik kommunalt driftstilskot til dei private barnehagane.
- I den vidare arbeidet med rapporten sine endelege konklusjonar er det viktig å få fram tydelege kriterier som bør gå inn i tilpassinga til dagens forskrift, eller ved fastsetjing av lokal forskrift for tildeling av tilskot.
- Det må koma tydelegare fram at samspelet mellom barnehagemynde og barnehageeigar må styrkast i høve kvalitetsutvikling, personale(bemanning og utdanningskrav) og dei økonomiske rammene.
- Modellen vil slik me ser det føra til administrativt meirarbeid noko som ikkje kjem godt nok fram i høyringa. Nye oppgåver til kommunane må finansierast gjennom inntektssystemet.

Olaug Haugen
Rådmann

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.